

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนนั้นเปรียบประดุจพี่น้องดังเนื้อเพลงที่หลวงวิจิตรวาทการ ได้แต่งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2482 ว่า “ชาติจีน ชาติไทย มีชื่ออื่นไกลพี่น้องกัน ชากิ่ง ชากไถ มีชื่ออื่นไกล พี่น้องกัน ฯลฯ” จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กล่าวว่า ชาวจีนนั้นได้เข้ามาติดต่อกับประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา จวบจนกระทั่งสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ อันเป็นยุคสมัยที่มีการอพยพหลังไหลของชาวจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งและทำมาหากินเป็นจำนวนมาก โดยมีสาเหตุอันเนื่องมาจากปัญหาภายในประเทศ รวมทั้งปัญหาในด้านภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ความแห้งแล้งกันดาร จนต้องหนีความอดอยากยากจน เพื่อหาดินแดนใหม่ที่อุดมสมบูรณ์กว่า สำหรับชาวไทยนั้นมิได้รังเกียจเพียงฉันทชาวจีนแต่ประการใด ในทางตรงกันข้ามกลับยินดีเพราะชาวจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ และอดทน จากการศึกษาในทางประวัติศาสตร์ พบว่ามีชาวจีนบางคนที่มีชื่อเสียงได้รับความไว้วางใจจากพระมหากษัตริย์ไทยให้ทำงานในราชสำนัก เป็นเจ้ากาบีนายอากร จนร่ำรวยมีกิจการธุรกิจร้านค้าใหญ่โตสืบทอดมาจนกระทั่งรุ่นลูกหลานในปัจจุบัน

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในภูมิภาคตะวันตกที่มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในบริเวณลุ่มน้ำนครชัยศรี และบริเวณอำเภอเมืองในปัจจุบัน วิถีชีวิตของชาวจีนที่เข้ามาในสมัยเริ่มแรกไม่มีความแตกต่างกันมากนักในแต่ละบริเวณ ชาวจีนในจังหวัดนครปฐม ก็เช่นกัน แรกเริ่มที่เข้ามาก็เป็นกุลีรับจ้างเป็นแรงงานตามโรงหีบอ้อย โรงสี โรงน้ำแข็ง ฯลฯ บ้างก็เป็นลูกจ้างในร้านค้าให้กับคนไทย พอนานเข้าเมื่อเก็บหอมรอมริบมีทุนบ้างเล็กน้อยจึงเริ่มทำกิจการค้าขายเล็กน้อยๆด้วยตนเอง เช่น เปิดร้านขายกาแฟ ก๋วยเตี๋ยว ล่องข้าว ขายสินค้าตามลำน้ำ พอมีการสะสมทุนมากขึ้น ก็เปิดกิจการใหญ่โตขึ้น เช่น โรงสี โรงสุรา ซึ่งในสมัยก่อนจะอาศัยบริเวณลุ่มน้ำนครชัยศรีเป็นแหล่งทำมาหากิน จนกระทั่งเข้ามาทำการค้าขายภายในเมืองนครปฐมในปัจจุบัน เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าธุรกิจใหญ่ๆในจังหวัดนครปฐม อันได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ฟาร์มหมู - ไก่ - เป็ด โรงสี บิมน้ำมัน ผู้ค้าส่ง-ค้าปลีก ล้วนมีพื้นฐานหรือจุดเริ่มต้นมาจากชาวจีนดั้งเดิมที่ได้สะสมทุนไว้แทบทั้งสิ้น กระทั่งในปัจจุบันได้มีลูกหลานชาวจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนเป็นผู้รับช่วงต่อจากรุ่นพ่อและดูแลกิจการดังกล่าวต่อมา

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ได้รับการสืบทอดและสั่งสอนในด้านการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพมาจากบรรพบุรุษ จากการสัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานสอดคล้องกัน ดังข้อความตอนหนึ่งว่า

“เราต้องรักษาชื่อเสียงสำคัญยิ่งกว่าชีวิต ใครจะทำชื่อเสียงของเราเสียเราไม่ยอม เราอยาก
จะให้เขาดีกับเรา เราก็ต้องไปดีกับเขาก่อน เราไปเจอเพื่อน ไปสังคมไหนออกหน้าออกตา เราต้อง
ไปทำดี ต้องบริการให้เขาดีก่อน ให้เขาเห็นว่าคนนี้ได้ คนนี้คบได้ เขาถึงจะมาใกล้ชิดกับเรา ทำให้เขา
เกรงใจ เชื่อใจเรา เห็นใจเรา และไว้ใจเรา คำสอนเหล่านี้ได้สอนให้กับลูกๆ ทุกวัน และหวังว่าลูกๆ
จะต้องเก่งกว่าเรา พ่อมาจากเมืองจีน พ่อไม่มีใคร พ่อไม่มีอะไรเลย ไม่มีฐานะ ไม่มีใครสั่งสอน พ่อ
สร้างฐานะได้มาถึงขนาดนี้ ตอนนี้อยู่(หมายถึงลูกๆ) มีฐานะ มีคนสั่งสอน ก็ต้องดีกว่า เก่งกว่า
พ่อ” “แรกๆ ก็สอนการคบเพื่อน การเลือกคบ ถ้าไปคบคนเกร ก็สอนว่าคนที่เกรเขาทำอะไร คน
ที่ไม่เกรเขาทำอะไร คติในการทำงานนั้น ตั้งแต่เล็กๆ มาเลย เราจะต้องมีจุดยืนของเรา จุดยืนก็คือ
ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง สร้างเครดิตให้กับตัวเอง ทำให้คนเชื่อถือ ให้คนยอมรับ วาจาสัตย์ พูดแล้ว
ต้องทำได้อย่างที่พูด ไม่เหลวไหล เรื่องหนี้สินหรือเครดิต ต้องตรงเวลา ไม่ต้องให้เขามาทวง”
“ ต้องมีความอดทน และก็มีประหยัดด้วย ซื่อสัตย์นี้สำคัญที่สุด เพราะว่ามันเชื่อใจกัน การค้าไม่ต้อง
ทำสัญญาอะไรเลย ใช้คำพูดคำเดียว เอาเงินเขาทำไปให้ ก็ไม่ต้องทำหนังสือ จะทำไปให้ก็เท่านั้น สิบ
ปีแล้วก็ได้ แล้วไม่มีใครโกง”

จากความคิดเห็นดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยได้รับความรู้และข้อคิดหรือปรัชญาในการ
ประกอบอาชีพของชาวจีนที่พอจะสรุปมาเป็นสังเขปได้ดังนี้

1. ยึดหลักความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่ออาชีพของตน
เป็นคติในการทำงานของชาวจีนที่ได้สั่งสอนกันมาตลอด ความซื่อสัตย์นี้จะทำให้ผู้อื่นมีความเชื่อ
ถือและมีความมั่นใจที่จะติดต่อหรือทำธุรกิจด้วย ทำให้ได้รับความไว้วางใจ ถือเป็นเรื่องที่สำคัญ
ในการดำเนินธุรกิจ
2. ต้องมีความเพียร ขยันขันแข็ง อดทน และประหยัด หมายความว่า ในการเริ่มต้นทำ
ธุรกิจจะต้องมีจิตใจที่ต่อสู้อย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือความยากลำบาก ต้องรากลึกรำฝืน
อุปสรรคขวากหนาม ถ้าไม่สำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายก็จะไม่ยอมแพ้อย่างเด็ดขาด ในด้านชีวิตความ
เป็นอยู่จะต้องรู้จักประหยัด นอกจากนี้ต้องกล้าคิดกล้าทำ กล้าได้กล้าเสียด้วย
3. ต้องมีความเป็นธรรมและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น หมายความว่า ชาวจีนไม่ว่าจะอยู่ที่ใด
ก็ตามต้องทำคุณประโยชน์ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติด้วย ต้องเอาใจใส่ภารกิจของชุมชนและ
สังคม ในการปฏิบัติตนและชุมชนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต้องมีศีล มีสัตย์ และมี
จริยธรรม ไม่ว่าจะมีความร่ำรวยแค่ไหนก็ตามจะต้องไม่ลืมตัว และต้องรู้คุณคน ต้องเอาใจเขามาใส่
ใจเรา เมื่อผู้อื่นตกอยู่ในฐานะลำบากหรืออันจนต้องหาทางช่วยเหลือเท่าที่จะสามารถทำได้

4. ต้องพยายามชวนขายหาความรู้ และหาความก้าวหน้าอยู่เสมอ ในการประกอบธุรกิจใดๆ ต้องมีความจริงใจต่อกู้ค้า ไม่คดโกง หรือเอาเปรียบกับพนักงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา จะต้องมีความรับผิดชอบและคำนึงถึงสวัสดิภาพของพนักงาน ทำงานอย่างพื่ออย่างน้อม มีความเสมอภาคและให้ความยุติธรรม ถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างกัน

5. ความสามัคคี สามานฉันท์ระหว่างพี่น้อง และเครือญาติ ชาวจีนส่วนใหญ่นิยมทำธุรกิจโดยระดมทุนกันภายในครอบครัวหรือระหว่างญาติพี่น้อง ฉะนั้น จึงต้องอาศัยความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง เพื่อจะให้ธุรกิจดำเนินไปได้ด้วยดี มีการแบ่งหน้าที่กัน มีการดูแลรับผิดชอบ และความเคารพซึ่งกันและกัน แต่ทั้งนี้จะต้องมีผู้อาวุโสที่สุดเป็นผู้คอยควบคุมดูแล

ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครปฐมนับว่าเป็นกลุ่มที่ทำคุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการค้าเท่านั้น กล่าวได้ว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้นอกจากจะมีการรวมตัวเพื่อพบปะสังสรรค์ระหว่างกันแล้ว ยังมีการรวมตัวกันเป็นสมาคม มูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กันและกันด้วย และยังเป็นกรรวมกันเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมที่อาศัยอยู่ด้วย เช่น สมาคมสุขศาลานุเคราะห์ที่สร้างขึ้นในรูปของมูลนิธิโดยชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครปฐม เป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้กับสาธารณะและประชาชนทั่วไป ในด้านการศึกษามีการรวมกลุ่มกันตั้งโรงเรียนหอเอกราช (ฮั่วเอี้ยะ) ซึ่งเป็นโรงเรียนจีนแห่งแรกในจังหวัดนครปฐม เป็นสถานที่ที่ให้การศึกษาภาษาจีนแก่ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีน และประชาชนทั่วไปที่สนใจ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของพ่อค้า เจ้าของธุรกิจต่าง ๆ ด้วย คือ การจัดตั้งเป็นกลุ่มสมาคมพ่อค้าแห่งจังหวัดนครปฐม โดยมีการบริหารในรูปของคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายพาณิชย์กรรม เกษตรกรรม ปศุสัตว์ และการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการค้าในจังหวัด ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการที่แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งในการดำเนินงานปัจจุบันนับว่าประสบความสำเร็จไม่น้อยในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดนครปฐมและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจของจังหวัดนครปฐมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ เป็นการสร้างรายได้ สร้างความเจริญ และสร้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างมาก

ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลง มีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ลูกหลานชาวจีนได้กลายเป็นคนไทยแทบทั้งสิ้น แต่ยังเป็นคนไทยที่มีเชื้อสายจีนอยู่ คือ ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนไทย เรียนภาษาไทย มีวิถีชีวิต ตลอดจนความคิดอ่าน ทักษะคิดในเรื่องต่าง ๆ เป็นคนไทย ซึ่งแตกต่างจากชาวจีนรุ่นบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก อย่างเช่นค่านิยมในการมีบุตร คนจีนสมัยก่อนมีค่านิยมในการมีบุตรชาย เพราะเห็นว่า ลูกผู้หญิงถ้าแต่งงานไปแล้วก็กลายเป็นคนละสกุล ถ้าตาม

คนจีนว่ามีลูกกี่คน ถ้ามีลูกชายหนึ่งคนก็บอกว่ามีหนึ่งคน แต่ถ้ามีผู้หญิงอีก 2 คน ก็จะบอกปิดไปว่ามีลูกหนึ่งคน ซึ่งปัจจุบันนี้จะเห็นว่าคนจีนรุ่นใหม่มีได้ครั้งครัดเท่าใดนัก จะมีบุตรคนโตเป็นชายหรือบุตรสาวก็ได้ แต่กระนั้นก็ตามยังมีชาวไทยเชื้อสายจีนอาวโศออีกจำนวนหนึ่ง ที่มองเห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมชาวจีน โดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ดังมีข้อความที่สัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า “วันนี้ไม่ใช่แบบเก่า คือพ่อแม่เราเห็นว่าแก่แล้ว เวลากินข้าวลูกหลานจะต้องมากินพร้อมหน้ากัน แต่เดี๋ยวนี้อันนี้ไม่มีแล้ว สมัยใหม่พ่อแม่ไปทำงานไม่สามารถมากินข้าวกับลูกได้ ดังนั้นเวลาในการพูดคุย ปรึกษาหารือ หรือการอบรมสั่งสอนก็ลดน้อยลงไปด้วย”

อย่างไรก็ตามการยึดถือธรรมเนียมประเพณีของวิถีชีวิตบางเรื่องยังคงปฏิบัติตามบรรพบุรุษอยู่ เช่น การไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลต่าง ๆ อันเป็นการถือปฏิบัติตามบิดามารดาที่ได้กระทำต่อ ๆ กันมาโดยไม่ทราบเหตุผล ทั้งนี้เนื่องจากการอบรมสั่งสอนที่ได้รับจากบรรพบุรุษมิได้เคร่งครัดเหมือนครั้งในอดีต นอกจากนี้ค่านิยมบางเรื่องเช่น ค่านิยมในเรื่องการแต่งงาน ก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมซึ่งไม่จำเป็นที่ลูกหลานจีนจะต้องแต่งงานกับคนจีนด้วยกัน “ในสมัยก่อนเขาต้องหมั้นหมาย ถ้าเป็นคนจีนต้องแต่งงานกับคนจีนด้วยกัน เพราะคิดว่าวัฒนธรรมประเพณีไม่เหมือนกัน จะขัดใจกันได้ ในปัจจุบันก็ไม่จำเป็นต้องเป็นคนจีนด้วยกัน แต่ในส่วนลึกๆ ของจิตใจ ถ้าได้คนจีนก็ดี เพราะว่าเข้ากับคนรุ่นเก่าได้ และยังเห็นว่าคนจีนขยันทำมาหากิน ไม่ขี้เกียจ พุดจากกันรู้เรื่อง คือคนจีน ถ้ามีผู้หลักผู้ใหญ่มาพูด คนจีนจะต้องเชื่ออย่างนี้ไม่ตีนะเขาไม่ทำกัน ไม่เหมือนคนไทยถ้าบอกว่าอย่าปล้น มันจะต้องปล้น คนจีนกลัวที่สุดว่า แต่งลูกสะใภ้มาแล้ว จะยุให้ลูกชายออกไป กลัวที่สุดว่าได้ลูกสะใภ้มาแล้ว ต้องเลี้ยงลูกชายไป ส่วนมากคนไทยบางคนทำสามีหย่ากันก็ได้ ทำอย่างนี้คนจีนกลัวที่สุด ขอให้เป็นลูกสะใภ้สกุลเดียวเท่านั้น” (ข้อความตอนหนึ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนอาวโศอ)

นอกจากค่านิยมในการมีบุตร และค่านิยมในการแต่งงานของคนจีนแล้ว สังคมปัจจุบันยังส่งผลกระทบต่อถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านการดำเนินชีวิตหรือการประกอบอาชีพ คนจีนปัจจุบันเลี้ยงลูกแบบลูกไก่ ไครชอบอะไรก็ไปทางนั้น ไม่บังคับ แล้วแต่ความถนัดของแต่ละบุคคล โดยไม่ต้องสืบทอดธุรกิจของบรรพบุรุษก็ได้ ทำให้เห็นว่าลูกหลานคนจีนรุ่นใหม่มีอิสระเสรีภาพในการตัดสินใจมากขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่บรรพบุรุษคนจีนได้สั่งสอนให้ลูกหลานคนจีนไม่ว่าจะเป็นรุ่นใดก็ตามยึดถือคือ “ต้องขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน เป็นสำคัญ”